

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera

Možnosti financování ochrany životního prostředí z evropských fondů

Lucie Bohatá

Bakalářská práce

2011

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie BOHATÁ**
Osobní číslo: **D08033**
Studijní program: **B3709 Dopravní technologie a spoje**
Studijní obor: **Dopravní management, marketing a logistika**
Název tématu: **Možnosti financování ochrany životního prostředí
z evropských fondů**
Zadávací katedra: **Katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Evropská politika ochrany životního prostředí
2. Analýza možností financování ochrany životního prostředí
3. Operační program Životní prostředí
4. Zhodnocení čerpání finančních prostředků EU do oblasti životního prostředí a návrhy možných zlepšení

Závěr

Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucí**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:
dle pokynů vedoucí práce

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Nina Kudláčková, Ph.D.**
Katedra dopravního managementu, marketingu
a logistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. května 2011**

prof. Ing. Bohumil Culek, CSc.
děkan

L.S.

prof. Ing. Vlastimil Melichar, CSc.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Časech dne 28. 05. 2011

Lucie Bohatá

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce je analyzovat možnosti financování ochrany životního prostředí z evropských fondů. V teoretické části jsou popsány základní pilíře evropské politiky ochrany životního prostředí. Druhá část práce se konkrétně věnuje Operačnímu programu Životní prostředí a jeho jednotlivým prioritním osám. Analýza a zhodnocení čerpání finančních prostředků z tohoto programu je obsahem posledních dvou kapitol.

KLÍČOVÁ SLOVA

životní prostředí; evropské fondy; ochrana životního prostředí

TITLE

Possibilities for financing environmental protection from European funds

ANNOTATION

Subject of this thesis is to analyze possibilities for financing environmental protection from European funds. Theoretical part describes the basic pillars of European environmental policy. The second part deals specifically with the Operational Programme Environment and its individual priority axes. Analysis and evaluation of implementation of funds from this program are contained in the last two chapters.

KEYWORDS

Environment; European funds; environmental protection

OBSAH

Úvod	7
1 Evropská politika ochrany životního prostředí.....	9
1.1 Definice životního prostředí	9
1.2 Historie ochrany životního prostředí v České republice	9
1.3 Mezinárodní smlouvy v oblasti životního prostředí	11
2 Analýza možností financování ochrany životního prostředí	22
2.1 Národní finanční zdroje	22
2.2 Soukromé zdroje žadatele.....	23
2.3 Evropské finanční zdroje	23
3 Operační program Životní prostředí	27
3.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.....	28
3.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	30
3.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie	31
3.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	32
3.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.....	33
3.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny	34
3.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu.....	35
3.8 Technická pomoc.....	36
4 Zhodnocení čerpání finančních prostředků EU do oblasti ŽP a návrhy možných zlepšení ..	38
4.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.....	38
4.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	40
4.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie	42
4.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	44
4.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.....	45
4.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny	46
4.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury	48
Závěr.....	50
Použitá literatura.....	51
Seznam tabulek.....	52
Seznam obrázků.....	53
Seznam zkratk.....	54

Úvod

Ochrana životního prostředí by měla být prioritou každého člověka. Evropská unie se snaží ovlivňovat vývoj v oblasti jak v celé Evropě, tak i v jednotlivých členských státech vydáváním nových legislativních opatření. Na druhou stranu Evropská unie přispívá poskytováním finančních prostředků jednotlivým zemím Evropské unie, aby byly realizovány projekty, které jsou v souladu s jejími legislativními opatřeními v rámci ochrany životního prostředí. Alokaci prostředků na jednotlivá opatření si zpracovávají jednotlivé členské země samostatně v rámci svých programů, ale jejich konečná verze podléhá schválení orgánů Evropské unie.

Česká republika ratifikovala řadu mezinárodních smluv, proto musí dodržovat závazky, které pro ni z daných smluv vyplývají. Na plnění těchto závazků jsou ale třeba finanční prostředky. Tato bakalářská práce má za cíl zhodnotit čerpání finančních prostředků z evropských fondů. Vzhledem k obsáhlosti tématu jsem se rozhodla více přiblížit a zhodnotit pouze Operační program Životní prostředí.

V první teoretické části práce jsou vysvětleny základy evropské politiky ochrany životního prostředí. Dále jsou uvedeny mezinárodní smlouvy a úmluvy, k jejichž plnění se Česká republika zavázala jejich ratifikací. V další teoretické kapitole č. 2 – Analýza možností financování ochrany životního prostředí jsou definovány zdroje, ze kterých mohou žadatelé o dotaci čerpat. Kapitola č. 3 – Operační program Životní prostředí se již konkrétně zabývá Operačním programem Životní prostředí a jeho jednotlivým prioritními osami. Pro zájemce o dotaci z tohoto titulu poskytuje informace, na jaké projekty je možno v rámci jednotlivých os žádat. V kapitole č. 4 – Zhodnocení čerpání finančních prostředků EU do oblasti ŽP a návrhy možných zlepšení je detailněji rozebrána každá prioritní osa Operačního programu Životní prostředí, aktuální stav čerpání finančních prostředků k 13. 4. 2011 a zbývající prostředky k vyčerpání.

Bakalářská práce má za hlavní cíl nabídnout případným zájemcům o dotaci v oblasti zlepšení stavu životního prostředí ucelený přehled o možnostech získání prostředků na jejich projekty. Může jim pomoci při zvažování volby správného dotačního titulu, který by jim nejlépe vyhovoval z hlediska požadavků jejich projektu. Nabízí jim i stručnou informaci o struktuře financování projektů v rámci jednotlivých os Operačního programu Životní prostředí. Za jeden z nejdůležitějších bodů při zvažování, zda podat žádost o dotaci, v současnosti považují informace o stavu čerpání alokovaných prostředků v rámci

jednotlivých os a priorit. Tato práce poskytuje ucelený přehled o tomto čerpání prostředků z Operačního programu Životní prostředí k datu 13. 4. 2011, který mohou zájemci o dotace využít při rozhodování o podání žádosti o dotaci na své projekty.

1 Evropská politika ochrany životního prostředí

Politika ochrany životního prostředí patří mezi klíčové evropské priority a Evropská unie má v oblasti životního prostředí jedny z nejpřísnějších norem na světě. Hlavní priority v současnosti představuje boj proti změně klimatu, zachování biologické rozmanitosti, omezení zdravotních potíží vzniklých vinou znečištění a odpovědnější využívání přírodních zdrojů. Díky politice Evropské unie je životní prostředí méně ohrožováno. Environmentální politika musí najít rovnováhu mezi hospodářským růstem a zdravým životním prostředím, a tím podporovat udržitelný rozvoj.

1.1 Definice životního prostředí

Pod pojmem životní prostředí si každý člověk něco představí, ale přesná definice životního prostředí (podle zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, § 2) je: *„Životní prostředí je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Životní prostředí má živé a neživé složky, které jsou funkční soustavou ekosystému a jsou spojeny navzájem výměnou látek, tokem energie a předáváním informací. Vzájemně se ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase.“*

1.2 Historie ochrany životního prostředí v České republice

První velké zásahy do tváře zdejší krajiny byly prováděny ve druhé polovině 16. století, kdy se v českých zemích hojně budovaly nové rybníční soustavy a docházelo k velkým záborům zemědělsky využitelné půdy.

V první polovině 17. století bylo území Čech poznamenáno třicetiletou válkou, která způsobila snížení stavu populace. Ve druhé polovině 17. století docházelo v důsledku relativně příhodných podmínek k nárůstu počtu obyvatelstva, rozvoji měst, a tím i k nutnosti rozvoje zemědělské výroby. Pro její zajištění bylo třeba více zemědělské půdy, která se získávala mýcením lesů v úrodných oblastech.

První náznaky péče o životní prostředí na našem území proběhly již v 18. století za panování císařovny Marie Terezie. Za její vlády byly kromě mýcení lesů také odvodňovány mokřady za účelem získání nové půdy pro obdělávání. Vysoká těžba dřeva způsobila výrazný úbytek lesních ploch. Císařovna Marie Terezie byla donucena vydat první lesnické zákony, které tuto těžbu regulovaly a zároveň byly zpracovávány nové mapové podklady, které (spolu se zápisy v pozemkových knihách) vytvořily první předpoklady pro

ochranu krajiny, potažmo přírody. Vznikaly první obory, ve kterých byla příroda upřednostněna před zemědělskou výrobou.

V 19. století začala ovlivňovat ráz krajiny v českých zemích rozvíjející se průmyslová revoluce. Nutnost dopravy surovin a zboží byla příčinou masivního budování železničních tratí, které někdy dosti necitlivě rozdělily krajinu a ovlivnily přirozenou migraci zvěře. Rozvoj průmyslové výroby byl podmíněn dodávkou energie. Jejím zdrojem se v 19. století stalo namísto dřeva uhlí. Vznikaly nové doly, především na Ostravsku a Kladensku. To úzce souviselo s rozvojem hutního průmyslu v těchto oblastech. Zde byl prvopočátek devastace životního prostředí neregulovanou průmyslovou výrobou.

V první polovině 20. století měla na životní prostředí největší vliv elektrifikace. Vznikaly nové tepelné elektrárny, jejichž emise byly vypouštěny do ovzduší bez jakýchkoliv omezení. Rozšiřovala se povrchová těžba uhlí v Mostecké pánvi, aby byl zajištěn dostatek surovin pro výrobu energie. Ve druhé polovině 20. století došlo k dalšímu budování nových energetických zdrojů. Jednalo se zejména o nové tepelné elektrárny a výstavbu nových vodních děl, především na Vltavě, což nevratně poznamenalo ráz české krajiny. V zemědělství nastoupila doba používání chemických látek. Ta měla za následek omezení spektra rostlinných druhů v přírodě. Používání chemických prostředků proti škůdcům mělo za následek omezení zdrojů potravy pro drobné ptactvo. Některé druhy rostlin a zvěře z přírody téměř vymizely. Po vzniku jednotných zemědělských družstev (JZD) a státních statků docházelo ke scelování pozemků, rozorávání mezí a úpravám vodního režimu v krajině (regulace vodních toků, meliorace). Důsledkem byla devastace rázu vesnické krajiny, zvýšení rizika povodňových škod a vytvoření ideálních podmínek pro půdní erozi.

Období socialismu bylo pro životní prostředí snad největší zkouškou. Na rozdíl od západní Evropy, kde si negativních změn v oblasti životního prostředí začali všimnout a reagovat na ně podstatně dříve, nepřikládal socialistický systém v Československé republice ochraně životního prostředí velký význam. Prioritou bylo navyšování výroby bez ohledu na to, jaké důsledky to má na prostředí, ve kterém obyvatelé žijí. S rostoucí výrobou se zvyšovala míra znečištění, odumíraly lesní porosty, mizely rostlinné i živočišné druhy, snižovala se kvalita ovzduší a v důsledku toho začal rozvoj civilizačních chorob. Hovořilo se o ekologické katastrofě.

V 90. letech bylo zřízeno samostatné Ministerstvo životního prostředí. Tu dobu bych nazvala pro životní prostředí zlomovou. Postupně byl schválen soubor zákonů, vyhlášek a nařízení, který vytvářel podmínky pro udržitelný rozvoj společnosti ve vztahu k životnímu prostředí. Tepelné elektrárny tak musely povinně odsířit svou výrobu, na těžbu hnědého uhlí se stanovily limity. Podporovala se plynofikace obcí, aby bylo sníženo množství emisí vypouštěných do ovzduší.

V druhé polovině 20. století se dál podporovalo budování nových dopravních staveb, čímž se krajina členila na menší části a to bránilo živočichům v přirozené migraci. Dalším velkým problémem byly odpady. Produkce odpadů se stále zvyšovala, proto se hovořilo o skládkách a potřebě odpad třídit. Byly zaváděny nové technologie, které měly minimalizovat vznik odpadů a byla snaha o recyklaci co největšího objemu odpadů. Toxické odpady vznikající především v chemickém průmyslu byly ukládány do přírody bez jakéhokoliv zabezpečení.

Samostatnou kapitolu tvoří komunální odpad (tj. veškerý odpad vznikající při činnosti fyzických osob na území obcí). Jeho produkce se stále zvyšuje, a to v návaznosti na rozvoji výroby jednorázových, především plastových obalů. Z důvodu omezené kapacity skládek je kladen stále větší důraz na recyklaci odpadů, vznikají nové technologie pro třídění a zpracování komunálního odpadu. Jednou z variant je spalování odpadů ve specializovaných spalovnách, což ovšem vede opět ke znečišťování ovzduší. Jsou zaváděny nové, bezodpadové technologie výroby, které mají minimalizovat vznik odpadů. Stále větší okruh odborné veřejnosti se zabývá otázkou reverzní logistiky, která se zabývá odvozem odpadu ve formě spotřebovaných výrobků a jejich ekologickou likvidací. Některým podnikům je tato povinnost dána zákonem.

1.3 Mezinárodní smlouvy v oblasti životního prostředí

Česká republika přistoupila k mnohostranným mezinárodním smlouvám, a řeší tak současné problémy environmentálního charakteru udržitelného rozvoje v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí, Implementačním plánem Světového summitu o udržitelném rozvoji a příslušnými dokumenty Evropské unie a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). U mezinárodních smluv je nutná jejich ratifikace (tj. závazné potvrzení platnosti). V České republice se ratifikačního procesu účastní Parlament České republiky. Další možností je přistoupení ke smlouvě, která byla již v minulosti podepsána. Přistoupení ke smlouvě se provede přijetím určitého legislativního opatření.

Rámcová úmluva Organizace spojených národů (OSN) o změně klimatu

Tato úmluva byla přijata na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992 a v platnost vstoupila v březnu 1994. Zástupce České republiky úmluvu podepsal v roce 1993 a v témže roce byla ratifikována. Úmluva společně s následným Kjótským protokolem jsou právním podkladem pro snížení emisí skleníkových plynů na úroveň, která by nebyla z hlediska vzájemné interakce s klimatickým systémem Země pro další vývoj planety nebezpečná. Úmluva je založena na čtyřech hlavních principech, a to:

- klimatický systém musíme chránit nejen ve prospěch současné generace, ale i těch příštích,
- ekonomicky vyspělé země nesou hlavní odpovědnost za rostoucí koncentrace skleníkových plynů v atmosféře, přičemž jejich povinností je i poskytovat pomoc rozvojovým zemím,
- zejména se musí chránit části planety, které jsou zranitelnější v rámci svého geografického umístění či hospodářského vývoje,
- jako poslední princip tzv. předběžné opatrnosti – nutnosti neodkládat řešení problému.

Hlavními orgány Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu jsou zástupci vlády smluvních stran (pouze těch, které Rámcovou úmluvu přijaly či ratifikovaly) a podpůrné orgány Rámcové úmluvy (podpůrný orgán pro vědecké a technologické hodnocení a podpůrný orgán pro implementaci). Na plnění Rámcové úmluvy OSN dohlíží Výbor pro plnění úmluvy. Konference se jedná jednou za rok, dohlíží na implementaci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a přezkoumává závazky smluvních stran ve světle stanovených cílů a nových vědeckých poznatků. Podpůrný orgán pro vědecké a technologické hodnocení poskytuje Konferenci smluvních stran podporu v oblasti vědeckých, technologických a metodologických záležitostí. Další podpůrný orgán je orgán pro implementaci úmluvy, jehož hlavním úkolem je posuzování informací obsažených v národních sděleních a emisních seznamech. Národní sdělení musí zpracovávat pravidelně každá země, která ratifikovala úmluvu. Lhůty se liší v závislosti na tom, zda se jedná o zemi rozvinutou nebo rozvojovou. Česká republika předložila v roce 2009 již v pořadí páté národní sdělení, v kterém je uvedeno, že požadavky Kjótského protokolu jsou zatím plněny. [4]

Kjótský protokol

Tento protokol byl přijat v prosinci roku 1997 na Třetí konferenci smluvních stran v Kjótu. Zástupci zemí, kteří Kjótský protokol podepsali, se v něm zavázali snížit v období

2008 – 2012 emise skleníkových plynů o 5,2 % - 8 % ve srovnání se stavem v roce 1990 (v České republice je požadavek o 8 %). Zástupce České republiky Protokol podepsal v listopadu 1998 a protokol byl ratifikován v listopadu 2001. Na posledním světovém summitu OSN v mexickém Cancúnu, který probíhal od 29. listopadu do 10. prosince 2010, se sešlo více než 190 států. Podařilo se zde prosadit všechny důležité prvky Kodaňské dohody z roku 2009, jež byla pouze deklarací, kterou zejména některé rozvojové státy nepodpořily. Výstupem této konference je tzv. Cancúnská dohoda. [4]

Evropská úmluva o krajině

Cílem úmluvy je podpořit ochranu, správu a plánování krajiny a evropskou spolupráci v této oblasti. Pro Českou republiku (ČR) byla podepsána v roce 2002 a v říjnu 2004 ratifikována. ČR uznává krajinu jako základní složku prostředí, ve které lidé žijí. Stejnou váhu má jak městská oblast, tak venkov, narušená oblast stejně jako oblast vysoce kvalitní. [4]

Karpatská úmluva

Karpaty jsou vzácným horským pásmem Evropy, kde se dodnes zachovaly rozsáhlé plochy nenarušených biotopů. Na jejich území se vyskytují významné populace velkých šelem a jiných vzácných živočišných a rostlinných druhů. Dále se zde zachoval tradiční způsob hospodaření a života místních obyvatel. Z obavy před narušením křehkého soužití mezi člověkem a přírodou iniciovala v roce 2003 Ukrajina předložení Úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat, kterou podepsaly a ratifikovaly „karpatské země“ – tedy Česká republika, Slovensko, Polsko, Ukrajina, Rumunsko, Maďarsko a Srbsko. [4]

Ramsarská úmluva o mokřadech

Tato úmluva byla podepsána v roce 1971 v íránském městě Ramsar a její vznik podnítil celosvětový úbytek mokřadů spojený s úbytkem vodních ptáků a dalších organismů vázaných na mokřady. Mokřady jsou v současnosti celosvětově chráněny a rozumně užívány. V roce 2009 měla úmluva 159 smluvních stran a patří mezi nejvýznamnější mezinárodní úmluvy v oblasti ochrany přírody a krajiny. Československá federativní republika k úmluvě přistoupila v roce 1990 zákonem č. 396/1990 Sb – Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o mokřadech. Aby stát mohl přistoupit, musel být alespoň jeden mokřad na jeho území zapsán do Seznamu mokřadů mezinárodního významu (*List of Wetlands of International Importance*). V České republice je zapsaných mokřadů celkem 12. [4]

Smlouva o Antarktidě – Česká antarktická stanice

Po druhé světové válce byla obnovena spolupráce v oblasti Antarktidy a sjednání Smlouvy o Antarktidě bylo jejím výsledkem. První stálá výzkumná stanice byla zřízena v roce 1954 a započal i intenzivní výzkum Antarktidy. Smlouva byla uzavřena 1. prosince 1959 ve Washingtonu. Pro Československou socialistickou republiku (ČSSR) byla ratifikována v roce 1962. Iniciativu k tomu daly Spojené státy americké po tzv. gentlemanské dohodě, která oddělovala vědeckou činnost od potencionálních politických sporů. Smlouva o Antarktidě určuje mezinárodní právní postavení kontinentu, mírovou vědeckou spolupráci, smluvním stranám je zakázáno na území budovat vojenské základny, provádět jaderné pokusy a vojenské manévry. Antarktida je tedy tzv. mezinárodní prostor, který si nesmí žádný stát přivlastnit, a na kterém nemůže vykonávat výlučnou územní suverenitu. Smluvní strany Smlouvy o Antarktidě se dělí do tří skupin. První – ústřední a nejvlivnější – tvoří dvanáct původních států, které byly nejaktivnější ve výzkumu Antarktidy těsně před podpisem Smlouvy o Antarktidě. Druhá skupina jsou státy, které přistoupily dodatečně a vyvíjejí v Antarktidě podstatnou vědeckou a výzkumnou činnost. Tyto dvě kategorie představují tzv. konzultativní strany (mají hlasovací právo a tím mohou zásadně ovlivňovat antarktické záležitosti). Třetí skupinu tvoří státy, které v Antarktidě nevyvíjejí podstatnou vědeckou činnost. Tyto státy se ani nepodílí na rozhodovacím procesu v rámci Konzultativních schůzek (mezi ně patří také Česká republika). [4]

Úmluva o biologické rozmanitosti

Tato úmluva se řadí k nejvýznamnějším v oblasti životního prostředí a v platnost vstoupila v prosinci roku 1993. Pro Českou republiku byla Úmluva vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb. Týká se více resortů, proto byl pro zajištění meziresortní spolupráce vytvořen při Ministerstvu životního prostředí v listopadu 1996 Český výbor pro Úmluvu o biologické rozmanitosti. Tři základní cíle Úmluvy jsou: ochrana biologické rozmanitosti (rozmanitost všech živých organismů a systémů, jichž jsou tyto organismy součástí), udržitelné využívání jejích složek a spravedlivé a rovnocenné rozdělování přínosů plynoucích z genetických zdrojů. K lednu roku 2007 měla Úmluva 190 smluvních stran.

Hlavním rozhodovacím orgánem jsou zástupci vlád smluvních stran, kteří se pravidelně schází na konferenci smluvních stran. Další, neméně důležitý, je Poradní orgán pro vědecké, technické a technologické záležitosti, který předkládá konferenci smluvních stran doporučení k jednotlivým aspektům péče o biologickou rozmanitost. Podle potřeby jsou

ustanoveny odborné skupiny expertů a další pracovní skupiny při řešení jednotlivých specifických problémů. [4]

Úmluva o boji proti desertifikaci

Úmluva OSN o desertifikaci byla sjednána v Paříži v roce 1994. Desertifikací se rozumí degradace půdy v suchých a polosuchých oblastech v důsledku různých faktorů, včetně proměnlivosti klimatu a lidských činností (zjednodušeně: úrodná půda se mění v poušť). Hlavním cílem úmluvy je boj s desertifikací a odstraňování následků sucha v zemích postižených velkým suchem a rozšiřováním pouští (zvláště v Africe). Úmluva o boji proti desertifikaci podporuje účinné akce na všech úrovních a mezinárodní spolupráci. V současné době má Úmluva 193 smluvních stran. Pro Českou republiku byla Úmluva o boji proti desertifikaci ratifikována v roce 2000. [4]

AEWA – Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků

Zkratka AEWA pochází z anglického termínu *African-Eurasian Waterbird Agreement*. Dohoda byla sepsána v červnu 1995 v Haagu na základě Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů z roku 1979 (Bonnská úmluva). Zároveň je v souladu s Úmluvou o biologické rozmanitosti. V roce 2006 měla 58 smluvních stran. Cílem dohody je mezinárodní ochrana, výzkum a monitorování stěhovavých vodních ptáků. Sjednání dohody bylo podníceno výrazným poklesem počtu stěhovavých druhů ptáků, např. v České republice populace Bukáčka malého poklesla od roku 1970 o více než 50 %. Česká republika se stala smluvní stranou v roce 2006. [4]

Bernská úmluva

Tato úmluva se týká ochrany evropské fauny a flóry přírodních stanovišť. Sjednána byla v Bernu 19. září 1979 a v platnost vstoupila v červnu 1982. V říjnu 2010 měla 50 smluvních stran z Evropy i Afriky. Česká republika Úmluvu ratifikovala v červnu 1998. Mezi hlavní cíle Bernské úmluvy patří: chránit planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy a jejich přírodní stanoviště, prosazovat spolupráci mezi státy při ochraně přírody a klást zvláštní důraz na ochranu ohrožených a zranitelných druhů, a to včetně stěhovavých druhů. [4]

CITES – Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Zkratka CITES opět pochází z anglického názvu *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*. CITES byla sjednána v roce 1973 ve Washingtonu. Jejím cílem je ochrana ohrožených druhů živočichů a rostlin před hrozbou vyhubení z důvodu nadměrného využívání pro komerční účely. Úmluva kontroluje zejména druhy živočichů získaných z volné přírody, ale i živočichy odchované v zajetí (týká se i rostlin). V současnosti má úmluva 175 smluvních stran, Česká republika je smluvní stranou od roku 1993. [4]

EUROBATS – Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů

Zkratka EUROBATS pochází z anglického názvu *The Agreement on the Conservation of Populations of European Bats*. Tato dohoda byla sjednána stejně jako AEWA na základě Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů. Sepsána byla v Londýně v červenci 1991, v platnost vstoupila v lednu 1994. Od tohoto roku je i Česká republika smluvní stranou. Důvodem vzniku dohody byla skutečnost, že netopýři jsou ohroženi ničením jejich přirozeného prostředí, jejich letní i zimní úkryty jsou narušovány a ubližují jim i pesticidy. Smluvní strany musí chránit netopýry a jejich stanoviště. Dále musí zakázat úmyslné chytání, držbu nebo zabíjení netopýrů a podporovat výzkum netopýrů pro jejich ochranu. [4]

Memorandum o dropovi

Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard (Otis tarda) – mezinárodní dohoda vypracovaná a řízená v rámci Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů je určena pro šestnáct zemí v rámci areálu středoevropské populace dropa velkého. Česká republika k ní přistoupila jako třináctý stát v roce 2008. [4]

Úmluva o regulaci velrybářství

Tato úmluva byla původně sjednána sedmnácti tehdejšími velrybářskými státy v roce 1946. V současné době má úmluva 88 smluvních stran. Základním orgánem je Mezinárodní velrybářská komise, která se schází jednou ročně, dle potřeby i častěji. Členství v Mezinárodní velrybářské komisi má význam pro prosazování globální ochrany živé přírody, proto Česká republika přistoupila 26. ledna 2005 ke skupině ochránářských států. [4]

Bonnská úmluva

Stejně jako Memorandum o dropovi, EUROBATS, AEWA vychází i Bonnská úmluva z Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů. Úmluva vznikla pod záštitou Programu Spojených národů pro životní prostředí (UNEP) a v platnost vstoupila v roce 1983. Za cíl si klade ochranu stěhovavých druhů živočichů obecně. Obsahuje 2 seznamy: Příloha I - druhy kriticky ohrožené, Příloha II – druhy, jejichž ochraně by pomohly konkrétně zaměřené mezinárodní dohody. Nejdůležitější závazky jsou: podporovat, propagovat a spolupracovat na výzkumu a ochraně ve vztahu ke stěhovavým druhům, usilovat o zajištění přísné ochrany stěhovavých druhů z Přílohy I a usilovat o dvoustranné či regionální dohody o ochraně a hospodaření s druhy z Přílohy II. [4]

Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší

Úmluva byla sjednána v roce 1979 a patří k nástrojům prevence znečišťování ovzduší na velké vzdálenosti. Má rámcový charakter, tedy je realizována prostřednictvím protokolů, které jsou k Úmluvě postupně přijímány. V současnosti je přijato 8 protokolů a Česká republika je smluvní stranou všech osmi. Přijaté protokoly jsou:

- Protokol o dlouhodobém financování programu spolupráce při monitorování a vyhodnocování dálkového přenosu látek znečišťujících ovzduší v Evropě,
- Protokol o snížení emisí síry přecházející hranice států nejméně o 30 % (1. protokol o síře),
- Protokol o snižování emisí těkavých organických látek,
- Protokol o dalším snížení emisí síry (2. protokol o síře),
- Protokol o snižování emisí oxidů dusíku nebo jejich toků přes hranice států,
- Protokol o těžkých kovech,
- Protokol o persistentních organických polutantech,
- Göteborgský protokol.

Poslední tři uvedené protokoly jsou v přípravě na revizi a následnou ratifikaci. [4]

Vídeňská úmluva a Montrealský protokol

Vídeňská úmluva na ochranu ozonové vrstvy byla sjednána za účelem ochrany lidského zdraví a životního prostředí proti nepříznivým účinkům lidské činnosti, které mění nebo by mohly měnit ozonovou vrstvu. V Montrealském protokolu jsou uvedeny látky, které poškozují ozonovou vrstvu. Cílem Protokolu je přijímat celosvětová opatření na vyloučení

výroby a spotřeby téměř 100 látek, které ozonovou vrstvu poškozují. Tyto látky jsou všeobecně nazývány freony a halony. Česká republika Vídeňskou úmluvu ratifikovala 1. října 1990. [4]

Úmluva o ochraně hraničních toků a jezer

Úmluva byla sjednána v Helsinkách v březnu roku 1992. Pro Českou republiku vstoupila Úmluva v platnost 10. září 2000. Cílem Úmluvy je ochránit a vhodně využívat vodní toky a mezinárodní jezera. Smluvní strany musí provádět vhodná opatření k prevenci, omezování a snižování znečištění vod přecházejících státní hranice. S vodními zdroji se musí racionálně hospodařit, monitorovat a vyhodnocovat stav hraničních vod a státy si vzájemně musí vyměňovat informace. Základem je předpoklad, že státy uzavřou dvoustranné (případně mnohostranné) dohody. Česká republika spolupracuje se státy v rámci Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe, Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním a Úmluvy pro ochranu a únosné využívání Dunaje. [4]

Rotterdamská úmluva

Tato úmluva byla sjednána v Rotterdamu v roce 1998 a jejím cílem je chránit člověka před nepříznivými účinky nebezpečných chemických látek. Pro každou látku uvedenou v seznamu se vypracuje hodnotící dokument, který shrnuje její nebezpečnost a důvody jejího používání. Úmluva tak umožňuje kontrolovat pohyb vybraných látek a omezit jejich nežádoucí dovoz a vývoz. Zástupce České republiky podepsal Úmluvu v červnu 1999 a ratifikována byla v roce 2000. [4]

Stockholmská úmluva

Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech z roku 2001 je globální environmentální smlouvou, jejímž cílem je ochrana lidského zdraví a ŽP před škodlivými vlivy toxických látek, které jsou schopny dlouhodobě setrvávat v životním prostředí, přenášet se na velké vzdálenosti a kumulovat se v živých organismech. Dodržování a účinnost úmluvy je pravidelně hodnocena na zasedáních konference smluvních stran. Pro Českou republiku byla ratifikována v roce 2002 a v platnost vstoupila 17. května 2004. [4]

Úmluva o rtuti

Na úrovni EU existuje více než 40 právních předpisů, jejichž cílem je snížení rizika spojeného s negativními účinky rtuti na člověka a životní prostředí. Do roku 2013 vznikne

nová Úmluva o rtuti, jednání stále probíhá. Samotná Úmluva o rtuti by měla pomoci k dosažení následujících cílů:

- Snížení světových zásob rtuti,
- snížení poptávky po rtuti,
- redukce mezinárodního obchodu se rtutí,
- redukce emisí rtuti do atmosféry,
- dosažení environmentálně šetrného zacházení s odpadem obsahujícím rtuť,
- nalezení způsobů skladování rtuti šetrných k životnímu prostředí,
- zajištění kontaminovaných oblastí,
- zvýšení znalostí. [4]

Basilejská úmluva

Tato Úmluva byla sjednána v Basileji v roce 1989 a upravuje kontrolu pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování. Cílem je snížit pohyb nebezpečných a ostatních odpadů, které jsou předmětem Úmluvy, přes hranice států na minimum. S nebezpečnými odpady se musí nakládat opatrně, zneškodňovat se musí co nejbližší jejich zdroji, zároveň také minimalizovat vznik nebezpečných odpadů a zajistit přísnou kontrolu pohybu nebezpečných odpadů. Československá federativní republika přistoupila k Úmluvě v červenci 1991, pro Českou republiku vstoupila v platnost v lednu 1993. [4]

Úmluva o účincích průmyslových havárií

Úmluva o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států byla uzavřena roku 1992 v Helsinkách. Průmyslovým haváriím je třeba předcházet a zaměřovat se na preventivní opatření. Pokud k havárii dojde, je nutno zaměřit se na účinnou likvidaci. V Úmluvě o účincích průmyslových havárií jsou definovány nebezpečné látky pro účely vymezení nebezpečných činností. Česká republika se stala smluvní stranou v září roku 2000. [4]

Aarhuská úmluva

Oficiální název úmluvy je Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Byla podepsána v červnu 1998 v dánském Aarhusu. Důvodem k sjednání této Úmluvy byla podpora zpřístupňování informací veřejnosti a vytváření podmínek pro účast veřejnosti

v rozhodovacích procesech týkajících se životního prostředí. Aarhuská úmluva se stává zlomovou v komunikaci mezi státní správou a občany. Česká republika k Aarhuské úmluvě přistoupila v roce 2004. [4]

Protokol o registrech úniku a přenosu znečišťujících látek

Tento protokol byl sjednán v květnu roku 2003. Česká republika jej ratifikovala v roce 2009. Hlavním cílem je zlepšit přístup veřejnosti k informacím týkajících se životního prostředí založením integrovaného, celonárodního registru. Tento protokol souvisí s Aarhuskou úmluvou, neboť vytváření ucelených veřejných registrů polutantů je jedním z jejich závazků.

Polutanty jsou organické látky, které vykazují toxické vlastnosti, jsou persistentní (jsou schopné zůstat v prostředí po dlouhou dobu beze změny a jsou odolné vůči chemickému a termickému rozkladu). Polutanty bioakumulují, tzn., že se hromadí v živých organismech (ty ho zachytávají přímo z okolního prostředí nebo nepřímo z potravy). Dochází u nich k dálkovému přenosu v ovzduší přesahující hranice států a je u nich pravděpodobný významný škodlivý vliv na lidské zdraví nebo škodlivé účinky na životní prostředí. Nejznámějším polutantem v České republice je insekticid v minulosti používaný na ošetřování zemědělských plodin (známý pod zkratkou DDT). Jeho výroba byla zakázána v Československu v roce 1974.¹

V současnosti má protokol 38 smluvních stran. [4]

Úmluva o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států

Úmluva o posuzování vlivů na ŽP přesahujících hranice států byla sjednána v Espoo v roce 1991. Cílem této Úmluvy je přijmout vhodná a účinná opatření, aby byly omezeny všechny činnosti, jejichž negativní vlivy přesahují hranice států (především v sektoru průmyslu, energetiky a dopravy). Tyto činnosti mají vliv jak na životní prostředí, tak i na zdraví obyvatelstva. Česká republika ratifikovala Úmluvu v roce 1991 a v platnost vstoupila v roce 2001. [4]

¹ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha. [cit. 2011-04-30]. Dostupný na WWW: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/A0750BCC7925B390C1256FAF0048ADF9/\\$file/chlatky1.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/A0750BCC7925B390C1256FAF0048ADF9/$file/chlatky1.pdf)>.

Dodržování závazků zde uvedených úmluv a smluv představuje pro Českou republiku jistá pozitiva, ale i negativa. Mezi pozitiva jistě patří vliv na zlepšení stavu životního prostředí, vznik nových pracovních míst, ale i renomé České republiky na mezinárodním fóru. Mezi negativa lze zahrnout především vyšší náklady na výrobu při zavádění nových technologií, které splňují přísnější předpisy, vysoké náklady na likvidaci starých ekologických zátěží, nutnost získat finanční zdroje na úpravy krajiny (protipovodňová a protierozní opatření), rušení pracovních míst ve výrobních provozech omezených novými předpisy a ekonomickými aspekty působícími na konkurenceschopnost produkce. Česká republika zohlednila výše uvedené okolnosti např. při zpracování návrhu Operačního programu Životní prostředí pro období 2007 – 2013. Při sestavování náplně jednotlivých prioritních os Operačního programu Životní prostředí byly zohledněny závazky, které pro Českou republiku vyplývají z dodržování dohodnutých podmínek smluv, které uzavřela.

2 Analýza možností financování ochrany životního prostředí

V této kapitole bych pouze teoreticky přiblížila možnosti financování ochrany životního prostředí. Vzhledem k rozsahu zvoleného tématu jsem se rozhodla více rozebrat pouze jeden program - Operační program Životní prostředí (konkrétně v kapitole 3).

Téměř všechny projekty na ochranu životního prostředí vyžadují značné finanční prostředky. K jejich financování lze využít prostředky z národních a evropských zdrojů. Téměř vždy, až na malé výjimky, je nutno spolufinancovat projekt z vlastních zdrojů žadatele.

2.1 Národní finanční zdroje

Mezi nejdůležitější národní finanční zdroje patří Státní fond životního prostředí České republiky a státní rozpočet. Podpory jsou poskytovány v rámci vyhlášených národních programů.

Státní fond životního prostředí České republiky

Státní fond životního prostředí České republiky (SFŽP) je specificky zaměřenou institucí, která je významným finančním zdrojem pro podporu realizace opatření k ochraně a zlepšování stavu životního prostředí v jeho jednotlivých složkách. Je jedním z ekonomických nástrojů pro plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí. Příjmy SFŽP tvoří především platby za znečišťování či poškozování složek životního prostředí, splátky poskytnutých půjček a úroků a výnosy z uložených prostředků na termínovaných vkladech. SFŽP poskytuje finanční podporu formou dotace, půjčky nebo příspěvku na částečnou úhradu úroků. Pro získání přístupu k podpoře je nutno předložit žádost na předepsaných formulářích, ke které musí být přiložen odborný posudek. SFŽP nehradí žadatelům náklady spojené s vypracováním a předložením žádosti.²

Mezi programy financované pouze z národních zdrojů patří:

Program péče o krajinu

Tento program je vyhlášen Ministerstvem životního prostředí a poskytuje finanční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů na vlastní realizace opatření. Jsou

² *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha. [cit. 2011-05-13]. Dostupný na WWW: http://www.mzp.cz/cz/statni_fond_zivotniho_prostredi/.

podporovány projekty, které povedou k udržení a systematickému zvyšování biologické rozmanitosti.³

Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

Opět se jedná o dotační program Ministerstva životního prostředí podporující záměry, které zmírňují klimatické změny a jejich dopady na vodní, lesní i mimoletní ekosystémy. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky a správám národních parků umožňuje realizovat opatření vyplývající z plánů péče o zvláště chráněná území.⁴

Národní podpory Ministerstva zemědělství v oblasti vod

Tyto národní podpory Ministerstva zemědělství v oblasti vod se vztahují na opatření ve veřejném zájmu, zejména na prevenci před povodněmi, odstraňování povodňových škod a obnovu, odbahnění a rekonstrukci rybníků. Pro správce vodních toků poskytují prostředky k úhradě až 100 % uznatelných výdajů.⁵

2.2 Soukromé zdroje žadatele

Téměř každá možnost financování ochrany životního prostředí předpokládá určitou finanční spoluúčast samotného žadatele, tzn. žadatel projekt kofinancuje. Výše spoluúčasti se řídí pravidly, stanovenými pro příjem žádostí dle jednotlivých dotačních titulů.

2.3 Evropské finanční zdroje

Finanční zdroje z Evropské unie se získávají prostřednictvím fondů. Tyto fondy představují hlavní nástroj realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Evropská unie disponuje třemi hlavními fondy: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond

³ *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky – Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu.* [online]. Praha. [cit. 2011-05-13]. Dostupný na WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>>.

⁴ *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky – Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu.* [online]. Praha. [cit. 2011-05-13]. Dostupný na WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/popfk-programy.html>>.

⁵ *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky – Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu.* [online]. Praha. [cit. 2011-05-10]. Dostupný na WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/narodni-programy-mze-v-oblasti-vod-programy.html>>.

soudržnosti. První dva jmenované jsou fondy strukturální, což znamená, že jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (venkovské nebo upadající průmyslové oblasti, oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovy, hornaté oblasti atd.). Na rozdíl od strukturálních fondů je Fond soudržnosti určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Pro oblast životního prostředí jsou nejdůležitější Fond soudržnosti a Evropský fond pro regionální rozvoj.

Fond soudržnosti

Fond soudržnosti byl zřízen v roce 1993 Evropskou unií, aby poskytoval pomoc na národní úrovni vybraným zemím, které se připravovaly na vstup do hospodářské a měnové unie. Nárok na pomoc má stát, jehož hrubý národní produkt (HNP) nedosahuje 90 % průměru HNP Evropské unie. Poskytuje příspěvky na projekty, které přispívají k dosažení cílů v oblasti životního prostředí. Má také zajistit posun podporovaných států k rozpočtové stabilitě, aniž by byly omezovány rozsáhlé investice, jež jsou v těchto oblastech nutné. Fond spolufinancuje velké infrastrukturní projekty v oblasti transevropských dopravních sítí (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava atd.). Tyto projekty z oblasti životního prostředí a dopravy musí být v hodnotě minimálně 10 mil. EUR. Míra pomoci Evropské unie poskytovaná fondem se v různých operačních programech liší, vše závisí na zaměření projektu, velikosti projektu a právní formě žadatele. Soukromé podnikatelské subjekty mohou získat spolufinancování v průměrné výši cca 50 % způsobilých výdajů projektu, veřejné instituce mohou získat o několik desítek procent více (cca 80 % - 85 %) a neziskové organizace mohou ve vybraných oblastech podpory získat spolufinancování až do výše 100 %. V České republice je řídicím orgánem Fondu soudržnosti Ministerstvo pro místní rozvoj, které koordinuje dva zprostředkující orgány fondu – Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy.⁶

Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský fond pro regionální rozvoj vznikl v 70. letech, aby snižoval nerovnosti v zaostávajících regionech a upadajících průmyslových oblastech. Nejvíce finančních

⁶ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha. [cit. 2011-05-10]. Dostupný na WWW: <http://www.mzp.cz/cz/fondy_programy_eu/>.

prostředků plyne do zlepšení infrastruktury, do budování čistíren odpadních vod apod. Objemem finančních prostředků se jedná o největší fond Evropské unie.⁷

Strukturální fondy (Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond) a Fond soudržnosti jsou klíčovými nástroji kohezní politiky (lze se také setkat s názvem politika soudržnosti nebo politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti). Obecným cílem kohezní politiky je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje Evropské unie.

V každém programu hrazeném z fondů Evropské unie je nutné spolufinancování ze strany České republiky. V programovacím období 2007 – 2013 poskytují fondy Evropské unie maximálně 85 % alokace a domácí spolufinancování činí 15 % (státní rozpočet, veřejné rozpočty). Mezi programy financované z evropských a národních zdrojů patří:

LIFE+

Obecným záměrem programu LIFE+ je přispět k rozvoji, hodnocení a zveřejňování politiky a právních předpisů Evropského společenství v oblasti životního prostředí. Dalším neméně důležitým cílem je zajištění péče o území soustavy Natura 2000. Program LIFE+ má omezený rozpočet, ale tento program bude dle potřeby ještě doplňovat a zvyšovat úroveň jiných finančních nástrojů Evropské unie. Z tohoto programu lze financovat projekty, které není možno pokrýt z jiných fondů Evropské unie (např. technická pomoc, monitoring, školní, komunikace apod.).⁸

Operační program Rybářství

Vrchním garantem programu je Ministerstvo zemědělství. Program je součástí podpor rybářskému odvětví v České republice mezi roky 2007 až 2013 a je určen zejména pro zajištění trvale udržitelného hospodaření a využívání přírodního bohatství v celém rybářském sektoru. Z pohledu ochrany životního prostředí jsou zajímavá dvě opatření a to:

⁷ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha. [cit. 2011-05-10]. Dostupný na WWW: <http://www.mzp.cz/cz/fondy_programy_eu/>.

⁸ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha. [cit. 2011-05-10]. Dostupný na WWW: <http://www.mzp.cz/cz/komunitarni_program_life/>.

1.2 – Vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí a 2.2 – Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin.⁹

Program rozvoje venkova

Vrchním garantem tohoto programu je také Ministerstvo zemědělství. Program je součástí politiky rozvoje venkova České republiky v období 2007 – 2013. Z pohledu ochrany životního prostředí je možné v rámci programu využívat tituly zařazené v Ose II (soubory opatření zaměřených na udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy), v Ose I (tituly určené na poradenskou a osvětovou činnost) a v Ose III (podpora cestovního ruchu a využití kulturního dědictví venkova).¹⁰

Operační program Životní prostředí

Tímto programem se konkrétně zabývám v následující kapitole.

Souborem alokací prostředků v této oblasti (jak z evropských, tak z národních zdrojů) jsou vytvořeny předpoklady pro zajištění financování projektů v oblasti týkající se životního prostředí. Pro žadatele jsou pravidla stanovena tak, aby realizované projekty byly v souladu se záměry české a evropské politiky v oblasti ochrany životního prostředí. Otázkou zůstává, zda alokace prostředků do jednotlivých os a titulů byla provedena správně. Na tuto otázku je nutno hledat odpověď v konkrétním čerpání prostředků z jednotlivých os. Touto problematikou se zabývá 4. kapitola.

⁹ *Dotace – Ministerstvo zemědělství.* [online]. Praha. [cit. 2011-05-12]. Dostupný na WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi/>>.

¹⁰ *Dotace – Ministerstvo zemědělství.* [online]. Praha. [cit. 2011-05-12]. Dostupný na WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>>.

3 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí (OPŽP) je mezistupněm mezi evropskými fondy a konkrétními příjemci finanční podpory v členských státech. V OPŽP (jako v oficiálním dokumentu schváleném Evropskou komisí) je definováno, jaké problémy chce Česká republika za prostředky získané z evropského rozpočtu řešit a čeho chce v programovém období 2007 – 2013 dosáhnout. OPŽP připravil Státní fond životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Evropskou komisí a je s objemem prostředků (18,4 % všech financí určených z fondů EU pro ČR) druhým největším operačním programem v České republice. Objemem finančních prostředků ho předčí pouze Operační program Doprava. V letech 2007 – 2013 nabízí pro žadatele o dotace z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard euro. Každý subjekt, který chce zažádat o podporu z fondů Evropské unie, musí předložit projekt řídicímu orgánu operačního programu (v případě OPŽP je řídicím orgánem Státní fond životního prostředí). Cílem operačního programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu trvale udržitelného rozvoje. České republice přináší prostředky na podporu konkrétních projektů v osmi oblastech, které jsou uvedeny v tabulce č. 1.

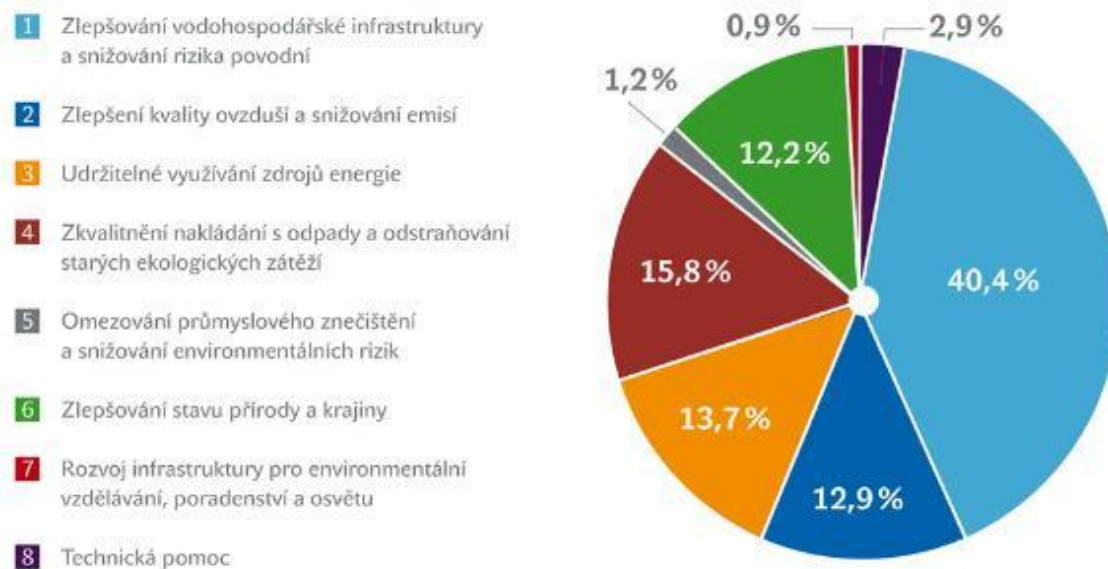
Tabulka č. 1 – Finanční plán Operačního programu Životní prostředí

Název prioritní osy	Fond	Podíl na alokaci (%)	Míra spolufinanc. (%)		Příspěvek EU (EUR)	Národní zdroje (EUR)
			EU	ČR		
1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	FS	40,44	85	15	1 988 552 501	350 921 030
2. Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	FS	12,89	85	15	634 146 020	111 908 121
3. Udržitelné využívání zdrojů energie	FS	13,68	85	15	672 971 287	118 759 639
4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	FS	15,79	85	15	776 505 331	137 030 353
5. Omezování průmyslového znečištění a snížení environmentálních rizik	ERDF	1,23	85	15	60 605 709	10 695 125
6. Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	12,19	85	15	599 423 825	105 780 675
7. Rozvoj infrastruktury pro environ. vzdělávání, poradenství a osvětu	ERDF	0,86	85	15	42 452 678	7 491 649
8. Technická pomoc	FS	2,91	85	15	143 209 747	25 272 308

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Jak vyplývá z níže uvedeného grafu (obrázek č. 1), prioritou pro Českou republiku je oblast vod, do které je alokována největší část prostředků.

Obrázek č. 1 – Podíl alokace finančních prostředků do jednotlivých prioritních os v OPŽP

Zdroj: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-op-zivotni-prostredi/>>.

Výše podpory:

Obecně platí, že podpora na projekty z Operačního programu Životní prostředí je poskytována maximálně do výše 90 % celkových způsobilých výdajů projektu (85 % z evropských fondů + 5 % příspěvek Státní fond životního prostředí České republiky nebo 5 % příspěvek ze státního rozpočtu – kapitoly 315). Výše podpory se však liší u jednotlivých prioritních os a typů projektu. U projektů generujících příjem je výše podpory odvozena od finanční analýzy projektu. Na některé typy projektů se vztahují evropská pravidla pro udělování veřejné podpory. Podrobnosti žadatel nalezne v Implementačním dokumentu v kap. 8.1. Příjemce podpory spolufinancuje projekt min. ve výši 10 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

3.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Prioritní osa 1 je největší z hlediska alokace finančních prostředků v rámci Operačního programu Životní prostředí. Financována je z Fondu soudržnosti a její význam vystihuje i větší počet vyhlášených výzev k přijímání žádostí o podporu. Do současnosti bylo vyhlášeno již deset výzev pro příjem žádostí o dotaci na projekty patřící pod tuto prioritní osu. Navíc

byly vyhlášeny samostatně výzvy pro tzv. velké projekty a výzvy pro oblast podpory 1.3 – Snižování rizika povodní.

Výše podpory:

Výše podpory je specifikována pro jednotlivé dotační tituly samostatně a je ovlivněna i právní formou žadatele. Dotace z Fondu soudržnosti může činit maximálně 85 % z celkových uznatelných výdajů projektu a její konkrétní výše se řídí procentuální spoluúčastí žadatele na uznatelných výdajích projektu. Dotace ze Státního fondu životního prostředí České republiky může činit maximálně 5 % z celkových uznatelných výdajů projektu a její výše se též řídí procentuální spoluúčastí žadatele na uznatelných výdajích projektu.

Tabulka č. 2 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 1 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 1	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SFŽP*	zdroje žadatele	celkem
1.1 - Snížení znečištění vod	74,81	1 487 636 126	87 513 294	175 026 586	262 539 880
1.2 - Zlepšení jakosti pitné vody	20,15	400 693 329	14 744 777	29 489 555	44 234 332
1.3 - Omezování rizika povodní	5,04	100 223 046	14 715 606	29 431 212	44 146 818
Celkem	100,00	1 988 552 501	116 973 677	233 947 353	350 921 030

*SFŽP – Státní fond životního prostředí

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Typy podporovaných projektů:

Titul 1.1 – Snížení znečištění vod: čistírny odpadních vod, kanalizace, technická opatření ke snížení vypouštění zvláště nebezpečných látek z průmyslových zdrojů znečištění atd.

Titul 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody: úpravny vod pro vodárenské společnosti.

Titul 1.3 – Omezování rizika povodní: budování a modernizace systému předpovědní a hlásné povodňové služby, investiční podpora zpracování mapových podkladů o povodňovém nebezpečí a povodňovém riziku, úprava koryt přírodě blízkým způsobem v současně zastavěných územích obcí, výstavba poldrů atd.

3.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Prioritní osa 2 je zaměřena na podporu projektů pro zlepšení kvality ovzduší a omezení emisí s důrazem na využití nových, šetrných způsobů výroby energie a energetických úspor. Je financována z Fondu soudržnosti, přičemž kofinancování probíhá z kapitoly 315 státního rozpočtu.

Tabulka č. 3 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 2 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 2	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SR*	zdroje žadatele	celkem
2.1 - Zlepšování kvality ovzduší	55,00	348 780 311	20 496 000	40 992 001	61 488 001
2.2 - Omezování emisí	45,00	285 365 709	16 806 707	33 613 413	50 420 120
Celkem	100,00	634 146 020	37 302 707	74 605 414	111 908 121

* SR – státní rozpočet

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Výše podpory:

Dotace maximálně do výše 90 % z celkových způsobilých výdajů projektu (85 % z evropských zdrojů a 5 % ze státního rozpočtu).

Zbýlých 10 % financuje žadatel ze svých zdrojů.

Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny ve výši 0,5 milionu korun.

Typy podporovaných projektů:

Titul 2.1 – Zlepšování kvality ovzduší: pořízení nízkoemisního spalovacího zdroje (např. kotel nejlepší emisní třídy), výstavba nového centrálního zdroje tepla včetně nově budovaných rozvodů tepla, výsadba a regenerace izolační zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových či komerčních areálů nebo frekventovaných dopravních koridorů atd.

Titul 2.2 – Omezování emisí: rekonstrukce spalovacích zdrojů pro snížení emisí oxidů dusíku, opatření vedoucí ke snížení emisí čpavku a těkavých organických látek do ovzduší atd.

3.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Podporuje projekty zaměřené na udržitelné využívání zdrojů energie, zejména obnovitelných zdrojů energie a prosazování úspor energie. Dlouhodobým cílem programu je zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie při výrobě elektřiny a tepla a efektivnější využití odpadního tepla.

Tabulka č. 4 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 3 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 3	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SFŽP	zdroje žadatele	celkem
3.1 - Výstavba nových a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšit využívání obnovitelných zdrojů energie	54,00	363 404 495	14 772 847	29 545 693	44 318 540
3.2 - Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry	46,00	309 566 792	24 813 699	49 627 400	74 441 099
Celkem	100,00	672 971 287	39 586 546	79 173 093	118 759 639

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Výše podpory:

Dotace maximálně do výše 90 % uznatelných výdajů projektu (z toho 85 % z Fondu soudržnosti a 5 % národní zdroje). Výjimky tvoří projekty zaměřené na výrobu elektřiny (fotovoltaické systémy, větrné a malé vodní elektrárny), u těch lze získat maximální výši dotace 20 % ze způsobilých výdajů maximálně však 50 mil. Kč. Druhou výjimku tvoří kombinovaná výroba elektrické energie a tepla (dotace na instalaci kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn; bioplynové stanice atd., dotace na instalaci kogeneračních zařízení využívajících pevnou biomasu), u těchto projektů je maximální výše dotace 40 % ze způsobilých výdajů, maximálně však 100 mil. Kč.

Žadatel musí ze svých zdrojů financovat minimálně 10 % z nákladů projektu.

Typy podporovaných projektů:

Titul 3.1 – Výstavba nových a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšit využívání obnovitelných zdrojů energie: výroba a rekonstrukce lokálních i centrálních zdrojů tepla využívajících obnovitelné zdroje energie pro vytápění, chlazení a ohřev vody, instalace fotovoltaických systémů pro výrobu elektřiny, výstavba a rekonstrukce větrných a malých

vodních elektráren, instalace kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn, instalace kogeneračních zařízení využívajících biomasu atd.

Titul 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry: snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov, aplikace technologií na využití odpadního tepla.

3.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Podporuje projekty, které se zaměřují na zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů nevhodných pro další zpracování a odstraňování starých ekologických zátěží.

Tabulka č. 5 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 4 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 4	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)			
			SFŽP	SR	zdroje žadatele	celkem
4.1 - Zkvalitnění nakládání s odpady	67	520 258 572	30 603 445	0	61 206 891	91 810 336
4.2 - Odstraňování starých ekologických zátěží	33	256 246 759	0	15 073 339	30 146 678	45 220 017
Celkem	100	776 505 331	30 603 445	15 073 339	91 353 569	137 030 353

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Výše podpory

Dotace z Fondu soudržnosti do výše 85 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Ze Státního fondu životního prostředí České republiky nebo státního rozpočtu max. 5 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Žadatel musí ze svých zdrojů uhradit minimálně 10 % uznatelných výdajů.

Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou 0,5 milionu Kč, maximální výše podpory subjektům pro oblast zkvalitnění nakládání s odpady je 50 milionů Kč.

Typy podpořených projektů:

Titul 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady: regionální systém pro využití bioodpadů (odpad, který je schopen rozkladů, tzn. potraviny, odpad ze zeleně, papír atd.) nebo

pro mechanickou a biologickou úpravu komunálního odpadu, speciální zařízení na využití upraveného paliva předchozího projektu, systémy pro separaci a svoz odpadů, sběrné dvory, překladiště, systémy pro separaci nebezpečných složek komunálních odpadů a zdravotnických odpadů, třídíčky odpadů, úpravny odpadů, kompostárny a bioplynové stanice pro zpracování bioodpadů atd.

Titul 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží: rekultivace starých skládek, odstranění nepovolených skládek ve zvláště chráněných územích, realizace průzkumných prací, analýz rizik, sanace vážně kontaminovaných lokalit atd.

3.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

Nabízí podporu formou dotací projektům zaměřeným na omezování průmyslového znečištění a s ním souvisejících rizik pro životní prostředí s důrazem na prevenci a výzkum v oblasti znečišťujících látek a jejich monitorování.

Tabulka č. 6 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 5 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 5	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SFŽP	zdroje žadatele	celkem
5.1 - Omezování průmyslového znečištění	100,00	60 605 709	3 565 042	7 130 083	10 695 125

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>.

Výše podpory:

10 % minimálně musí žadatel uhradit ze svých zdrojů.

Dotace na tento titul činí maximálně 90 % uznatelných nákladů projektu (z toho 85 % z evropských zdrojů, konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj, a 5 % Státní fond životního prostředí).

Minimální výdaje jsou 0,5 milionu Kč.

Typy podporovaných projektů:

Titul 5.1 – Omezování průmyslového znečištění: technologie pro monitoring a omezování průmyslového znečištění, vytvoření regionálního informačního systému prevence závažných havárií atd.

3.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Podporuje projekty, které přispívají ke zpomalení či zastavení poklesu biodiverzity¹¹, ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů, zajištění ekologické stability krajiny a podporují vznik a zachování přírodních prvků v osídlených oblastech.

Tabulka č. 7 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 6 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 6	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SFŽP	zdroje žadatele	celkem
6.1 - Implementace a péče o území soustavy NATURA 2000	5	29 971 191	1 763 011	3 526 023	5 289 034
6.2 - Podpora biodiverzity	19	113 890 527	6 699 443	13 398 885	20 098 328
6.3 - Obnova krajinných struktur	13	77 925 097	4 583 829	9 167 659	13 751 488
6.4 - Optimalizace vodního režimu krajiny	37	224 783 934	13 222 584	26 445 169	39 667 753
6.5 - Podpora regenerace urbanizované krajiny	14	86 916 455	5 112 733	10 225 465	15 338 198
6.6 - Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	11	65 936 621	3 878 625	7 757 249	11 635 874
Celkem	100	599 423 825	35 260 225	70 520 450	105 780 675

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Výše podpory:

Dotaci na projekty spadající pod Prioritní osu 6 lze získat maximálně do výše 90 % z uznatelných výdajů projektu, přičemž 85 % prostředků je z Evropského fondu pro regionální rozvoj a 5 % ze Státního fondu životního prostředí.

Žadatel musí vždy minimálně 10 % z uznatelných výdajů projektu financovat ze svých zdrojů.

¹¹ Biodiverzita znamená také biologickou rozmanitost, tedy variabilitu všech žijících organismů.

Typy podporovaných projektů:

Titul 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000: zpracování podkladů a vyhlášení území soustavy Natura 2000.

Titul 6.2 – Podpora biodiverzity: opatření k ochraně ohrožených druhů a rostlin a živočichů, zajišťování péče o chráněná území, opatření k překonání migračních bariér („rybí přechody“), realizace trvalých opatření na ochranu jeskyní a krasových jevů, obnova a výstavba návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích, evropsky významných lokalitách atd.

Titul 6.3 – Obnova krajinných struktur: realizace vegetačních opatření v krajině (výsadba a obnova remízů, alejí, větrolamů atd.), opatření k zachování a celkovému zlepšení přírodních poměrů v lesích ve zvláště chráněných územích, územích soustavy Natura 2000 atd.

Titul 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny: revitalizace vodních toků a mokřadů, výstavba poldrů, opatření k ochraně proti vodní a větrné erozi.

Titul 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny: podpora a revitalizace významné sídelní zeleně, individuální zakládání a obnova parků, hřbitovů apod., odstranění nevyužívaných staveb a dalších objektů ve zvláště chráněných územích a územích soustavy Natura 2000.

Titul 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů: stabilizace nebo sanace sesuvů a skalních masivů, které ohrožují především životy, zdraví a majetek občanů, přehodnocení celkové kapacity zásob podzemních vod atd.

3.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Nabízí podporu při budování široké sítě center environmentálního vzdělávání a informačních center zaměřených na ochranu životního prostředí ve všech krajích České republiky a na zabezpečení kvalitních odborných materiálů pro environmentální vzdělávání, včetně internetových řešení či naučných stezek.

V následující tabulce (tabulka č. 8) je uveden přehled o alokovaných prostředcích na prioritní osu 7 – Rozvoj infrastruktury.

Tabulka č. 8 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 7 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 7	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Veřejné výdaje (EUR)		
			SR	zdroje žadatele	celkem
7.1 - Rozvoj infrastruktury pro realizace environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací	100	42 452 678	2 497 216	4 994 433	7 491 649

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Výše podpory:

Dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj do výše 85 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Dotace ze státního rozpočtu do výše 5 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Podmínkou je spolufinancování z vlastních zdrojů žadatele ve výši 10 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Typy podporovaných projektů:

Titul 7.1 – Rozvoj infrastruktury pro realizace environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací: nákup, výstavba a rekonstrukce objektů center a poraden (objekt musí po realizaci projektu splňovat nízkoenergetický nebo vyšší standard pro energetickou náročnost budovy), technické vybavení center a poraden investičního charakteru apod.

3.8 Technická pomoc

Příjemcem této pomoci je řídicí orgán Ministerstva životního prostředí a zprostředkující subjekt Státní fond životního prostředí. Prostředky alokované v této prioritní ose jsou určeny k vlastní administraci, řízení a kontrole Operačního programu Životní prostředí, dále se tedy touto prioritní osou nebudu zabývat.

Výše podpory:

Z evropských zdrojů lze získat až 85 % z uznatelných nákladů. Státní rozpočet se podílí 7,5 % stejně jako Státní fond životního prostředí.

V následující tabulce č. 8 jsou rozepsány finanční prostředky alokované na Prioritní osu 8 - Technická pomoc.

Tabulka č. 9 – Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 8 (období 2007 – 2013)

Prioritní osa 8	Podíl v %	Příspěvek EU (EUR)	Národní veřejné výdaje (EUR)		
			SFŽP	SR	celkem
8.1 - Technická pomoc při přípravě, realizace, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí	66	94 518 433	8 339 861,5	8 339 861,5	16 679 723,0
8.2 - Ostatní výdaje technické pomoci OPŽP	34	48 691 314	4 296 292,5	4 296 292,5	8 592 585,0
Celkem	100	143 209 747	12 636 154,0	12 636 154,0	25 272 308,0

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Při navrhování témat pro jednotlivé osy a výše alokace prostředků na tyto osy pro dotační období 2007 – 2013 vycházeli autoři z předpokladů, co bude muset Česká republika v daném období splnit, např. otázka znečišťování vod – nutnost mít čistírny odpadních vod ve všech obcích nad 2000 obyvatel. Na tyto tituly byla alokována poměrně velká část z dostupných prostředků (viz obrázek č. 1). Konkrétně na prioritní osu 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní bylo alokováno více než 40 % prostředků. Oproti tomu alokace prostředků na prioritní osu 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny byla poměrně malá, činila pouze 12,2 % z objemu všech alokovaných prostředků. Z rozdělení výše prostředků na jednotlivé osy je patrné, že pro dotační období 2007 – 2013 byl při tvorbě programu kladen podstatně větší důraz na omezení stávajícího znečišťování přírody, než na činnosti spojené přímo s přírodou a krajinou. Pro další dotační období (po roce 2013) se dá předpokládat navýšení alokovaných prostředků do oblastí spojených přímo s přírodou, neboť značná část projektů zabývajících se znečišťováním životního prostředí bude realizována v dotačním období 2007 – 2013.

4 Zhodnocení čerpání finančních prostředků EU do oblasti ŽP a návrhy možných zlepšení

Operační program Životní prostředí nabízí v letech 2007 – 2013 z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard euro. V této kapitole je zpracován přehled o čerpání alokovaných prostředků v rámci jednotlivých os Operačního programu Životní prostředí, návrh převodu mezi jednotlivými dotačními tituly a informace pro žadatele.

4.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

V tabulce č. 10 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.

Tabulka č. 10 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 1 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 1	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
1.1 - Snižování znečištění vod	36 583 474 226	35 119 897 917	96,00
1.2 - Zlepšení jakosti pitné vody	6 148 218 429	3 793 239 672	61,70
1.3 - Omezování rizika povodní	6 142 109 595	1 170 876 203	19,06
Celkem	48 873 802 250	40 084 013 792	82,02

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>.

Dosavadní průběh administrace ukazuje, že vyčerpání alokace na oblast podpory 1.1 – Snižování znečištění vod je z hlediska počtu projektů a výše čerpaných prostředků bezproblémové. Pokud se však vezme v úvahu časový průběh čerpání prostředků k 13. 4. 2011 (vyčerpáno již 96 % prostředků určených pro období 2007 – 2013), je zřejmé, že požadavky žadatelů o dotaci v daném období vysoce překročí výši alokovaných prostředků na tento titul. Z toho lze vyvodit, že výše alokovaných prostředků na tento titul byla nastavena chybně a vznikne tak vysoký převis podaných žádostí, které nebudou moci být uspokojeny. Při navrhování výše prostředků pro další dotační období po roce 2013 by měla být provedena přesnější analýza potřeb financování z tohoto titulu tak, aby to lépe odpovídalo reálným požadavkům (pro období 2007 – 2013 byla špatně odhadnuta potřeba finančních prostředků nutných k vybudování čistíren odpadních vod v obcích nad 2000 obyvatel, k čemuž se Česká republika zavázala).

Čerpání dotačních prostředků z titulu 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody odpovídá k 13. 4. 2011 časovému harmonogramu čerpání alokovaných prostředků na období 2007 - 2013. Z výše uvedené tabulky (tabulka č. 10) vyplývá, že nastavení dotačního titulu bylo správné a povede k bezproblémovému vyčerpání všech alokovaných prostředků pro období 2007 – 2013 a odpovídá reálným požadavkům žadatelů.

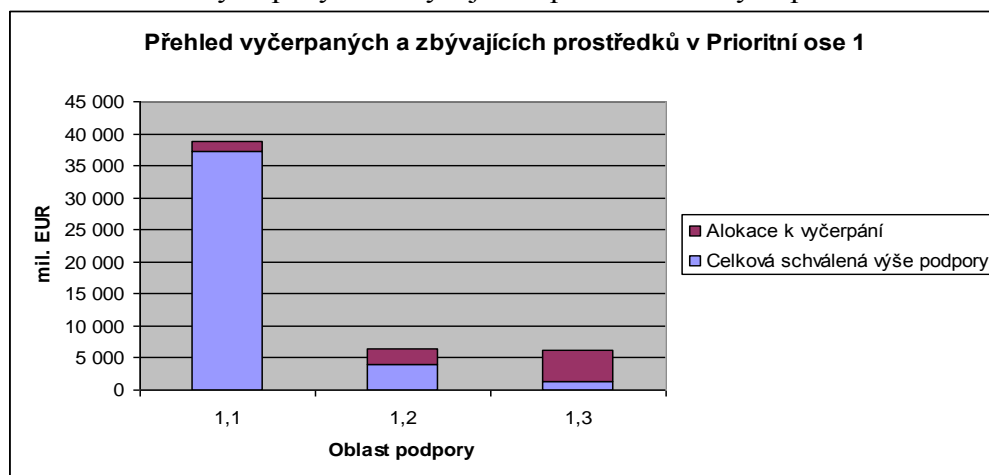
Celková alokovaná částka určená na podpory titulu 1.3 – Omezování rizika povodní pro období 2007 – 2013 je více jak pětinasobkem částky čerpané z tohoto titulu k 13. 4. 2011. Vzhledem k časovému harmonogramu čerpání pro jednotlivé roky se dá z výše uvedené tabulky (tabulka č. 10) předpokládat, že celkové čerpání prostředků alokovaných na tento titul dosáhne pouze cca 40 %. Z tohoto důvodu a kvůli výraznému převisu poptávky v oblasti 1.1 – Snížení znečištění vod by bylo vhodné uvažovat o převodu nevyčerpaných prostředků z tohoto titulu na oblast podpory titulu 1.1. Další možností by bylo více propagovat možnosti čerpání prostředků z tohoto titulu, aby se podpořil zájem o jeho čerpání tak, aby alokované prostředky v daném období byly dočerpány.

Pro případné žadatele o dotaci z titulu 1.1 – Snížení znečištění vod vyplývá, že pokud nedojde k přesunu prostředků mezi jednotlivými tituly, je vcelku bezpředmětné žádat o dotaci na tento titul (absolvovat veškerou administrativu spojenou s podáním žádosti o dotaci), neboť prostředky pro dotační období 2007 – 2013 jsou již téměř zcela vyčerpány. Zájemci o dotaci by se měli připravit na příští dotační období tak, aby svoji žádost podali pokud možno v prvních výzvách týkajících se uvedeného titulu. Budou mít zřejmě vyšší šanci na úspěšné schválení žádosti o dotaci než nyní, kdy zbývají pro roky 2011 – 2013 pouhé 4 % z alokovaných prostředků určených na tento titul pro celé dotační období 2007 – 2013.

Naopak žadatelé o podporu z oblasti podpory 1.3 – Omezování rizika povodní, by měli využít vysoké alokace prostředků na tento titul a podat svou žádost ještě v tomto dotačním období (2007 – 2013), neboť pravděpodobnost získání dotace je velmi vysoká.

V následujícím grafu (obrázek č. 2) je zpracován přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v Prioritní ose 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.

Obrázek č. 2 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 1

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

4.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

V tabulce č. 11 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí.

Tabulka č. 11 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 2 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 2	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
2.1 - Zlepšení kvality ovzduší	8 547 350 799	381 116 690	4,46
2.2 - Omezování emisí	7 009 488 497	461 370 782	6,58
Celkem	15 556 839 296	842 487 472	5,42

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Vyčerpání alokace na oblast 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší se jeví jako problémové. Zájem žadatelů o tento titul je velmi malý a je tedy předpoklad, že značná část prostředků (cca 90 % z alokované částky na tento titul) nebude vyčerpána. Výše alokace v tomto titulu nebyla nastavena správně, mělo by dojít ke zvážení možnosti přesunu finančních prostředků do jiné prioritní osy.

Pro žadatele, kteří zvažují investici do této oblasti je v tomto dotačním období ideální možnost pro uskutečnění jejich záměru, neboť pravděpodobnost, že se svou žádostí uspějí, je téměř stoprocentní. Zpříšňující se předpisy budou nutit investory v budoucím období k investicím do modernizace zařízení znečišťujících ovzduší a lze předpokládat, že o prostředky alokované na tento titul v příštím období bude podstatně větší zájem, takže šance na získání dotačních prostředků bude podstatně nižší než nyní.

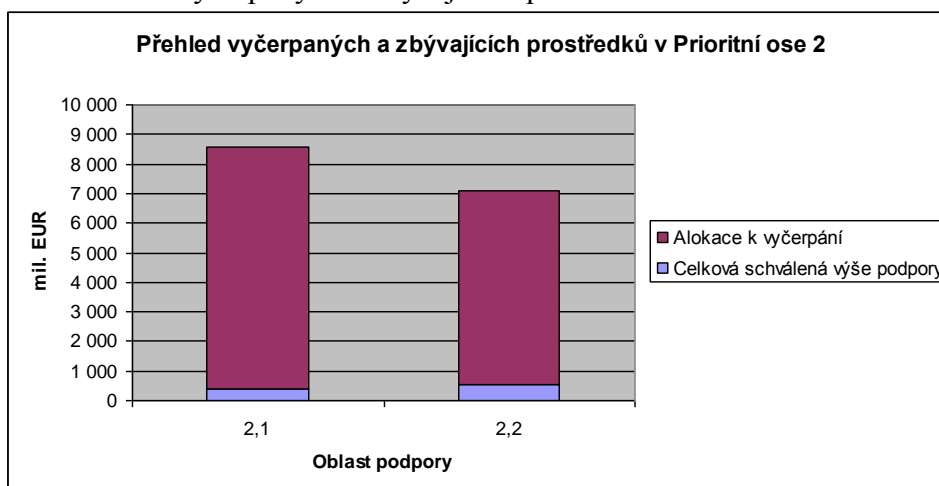
Z výše uvedené tabulky (tabulka č. 11) a časového harmonogramu čerpání k 13. 4. 2011 se dá předpokládat, že z celkových prostředků alokovaných na tento titul pro období 2007 – 2013 bude vyčerpáno v tomto období pouze cca 10 %. Z tohoto důvodu by bylo vhodné uvažovat o převodu nevyčerpaných prostředků z tohoto titulu na oblast podpory v jiné prioritní ose. Další možností by bylo více propagovat možnosti čerpání prostředků z tohoto titulu, aby se podpořil zájem o podání žádostí o dotaci tak, aby došlo ke zvýšení čerpání alokovaných prostředků z tohoto titulu.

Také vyčerpání alokace na oblasti 2.2 – Omezování emisí je značně problémové. Zájem žadatelů o tento titul je sice o něco vyšší, než o titul 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší. Bohužel i zde, vzhledem k výši čerpání prostředků z tohoto titulu k 13. 4. 2011 (tabulka č. 11 – pouze 6,58 % z celkové alokované částky pro období 2007 – 2013), je velký předpoklad, že značná část prostředků nebude vyčerpána. Celková alokovaná částka určená na podporu titulu 2.2 – Omezování emisí je více jak čtrnáctinásobkem hodnoty v současnosti požadované. Vzhledem k výši a k časovému harmonogramu čerpání alokovaných prostředků na tento titul k 13. 4. 2011 se dá předpokládat, že výše vyčerpání prostředků alokovaných na tento titul dosáhne pouze cca 15 %. Výše alokace ani v tomto titulu nebyla nastavena správně a mělo by dojít ke zvážení možnosti přesunu finančních prostředků do jiné prioritní osy a k větší propagaci možnosti čerpání prostředků z tohoto titulu.

Žadatelé, kteří zvažují investici do této oblasti, mají v tomto dotačním období ideální možnost pro uskutečnění svých projektů. Pravděpodobnost, že se svou žádostí uspějí, je vysoká.

V následujícím grafu (obrázek č. 3) je zpracován přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků v Prioritní ose 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí.

Obrázek č. 3 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků v PO 2

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

4.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

V tabulce č. 12 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie.

Tabulka č. 12 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 3 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 3	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
3.1 - Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšit využívání obnovitelných zdrojů tepla	6 162 660 678	803 048 105	13,03
3.2 - Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry	10 581 840 478	13 422 247 992	126,84
Celkem	16 744 501 156	14 225 296 097	84,96

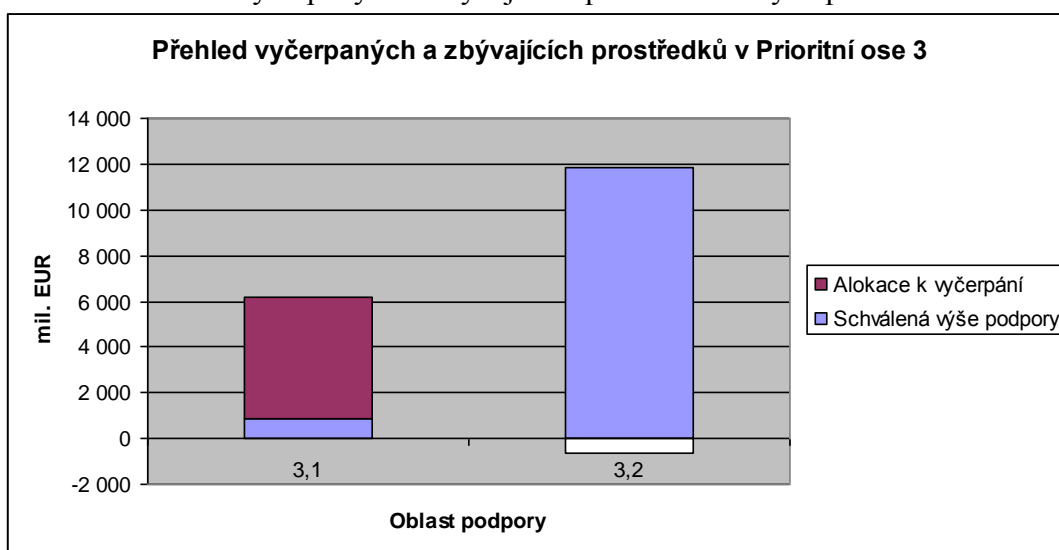
Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Čerpání dotačních prostředků z prioritní osy 3 ukazuje na vysoký převis podaných žádostí na titul 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry. Při navrhování výše prostředků pro jednotlivá opatření u tohoto titulu došlo ke špatnému odhadu alokovaných prostředků. Již nyní přesahuje výše schválených podpor alokovanou částku o více než 25 %, a bude-li vyhlášeno další kolo příjmu žádostí na tento

titul, tento nepoměr mezi alokovanými a požadovanými prostředky se ještě prohloubí. Řešením by bylo přesunout část prostředků z titulu 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšit využívání obnovitelných zdrojů tepla, kde je zatím počet vyčerpaných prostředků na dotace v rámci tohoto titulu malý, cca 13 %. U titulu 3.1 se dá předpokládat jeho nedočerpání ve výši více jak 50 %. Tyto prostředky by bylo vhodné přesunout do titulu 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry. Při alokaci prostředků na titul 3.1 se nedá tvrdit, že byla výše prostředků špatně nastavena, neboť došlo ke změně podmínek čerpání z tohoto titulu především u fotovoltaických zdrojů a předpokládalo se i vyšší čerpání v rámci bioplynových stanic. Zde se však větší část zájemců o výstavbu rozhodla podat žádost na Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) v rámci Programu rozvoje venkova České republiky pro období 2007 – 2013, kde byly pro zemědělské subjekty vytvořeny lepší podmínky pro čerpání dotace.

Pro potenciální žadatele o dotaci z prostředků prioritní osy 3 vyplývá, že podání žádosti v rámci titulu 3.2 má již velmi malou šanci na úspěch, vzhledem k přečerpání prostředků alokovaných na tento titul k 13. 4. 2011. Zde bych doporučila připravit si podklady na podání žádosti v příštím dotačním období. Naopak u titulu 3.1 má případný žadatel velkou šanci se svou žádostí uspět. Žadatel by se měl snažit podat žádost ještě v tomto dotačním období, neboť je předpoklad, že počet žádostí spadajících pod tento titul v příštím dotačním období podstatně naroste.

Obrázek č. 4 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 3

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

4.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

V tabulce č. 13 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží.

Tabulka č. 13 – Přehled aktuální čerpání prostředků z PO 4 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 4	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
4.1 - Zkvalitnění nakládání s odpady	12 859 643 391	6 074 389 868	47,24
4.2 - Odstraňování starých ekologických zátěží	6 318 625 605	2 591 249 770	41,01
Celkem	19 178 268 996	8 665 639 638	45,18

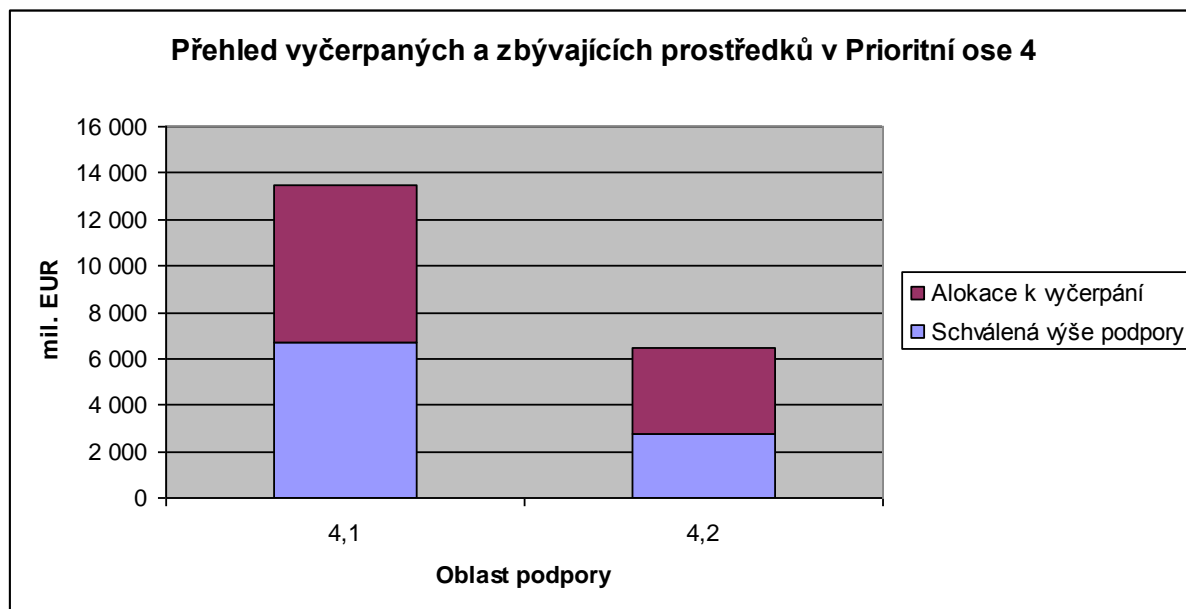
Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Při vyhodnocení současného čerpání z prostředků určených pro prioritní osu 4 je zřejmé, že výše zde alokovaných prostředků byla stanovena správně. Z čerpání prostředků (viz tabulka č. 13) je vidět, že již bylo vyčerpáno téměř 50 % prostředků, a to jak z titulu 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady, tak z titulu 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží. Zde se dá předpokládat, že veškeré přidělené prostředky na tyto tituly najdou svoje využití.

Ti, kteří zvažují podání žádosti o dotaci z prostředků prioritní osy 4, by neměli váhat a svou žádost v nejbližším vyhlášeném kole podat. Jejich šance na získání dotačních prostředků na projekt je poměrně velká. Určitě bych nemohla doporučit čekat s podáním žádosti na další dotační období, neboť vzhledem k narůstajícímu množství odpadů, především v komunální sféře, se dá předpokládat vysoký zájem o řešení této problematiky s pomocí dotačních prostředků získaných z alokované částky příštího dotačního období.

V následujícím grafu (obrázek č. 5) je zpracován přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v Prioritní ose 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží.

Obrázek č. 5 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 4

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>.

4.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

V tabulce č. 14 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.

Tabulka č. 14 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 5 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 5	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
5.1 - Omezování průmyslového znečištění	1 486 630 844	752 965 877	50,65

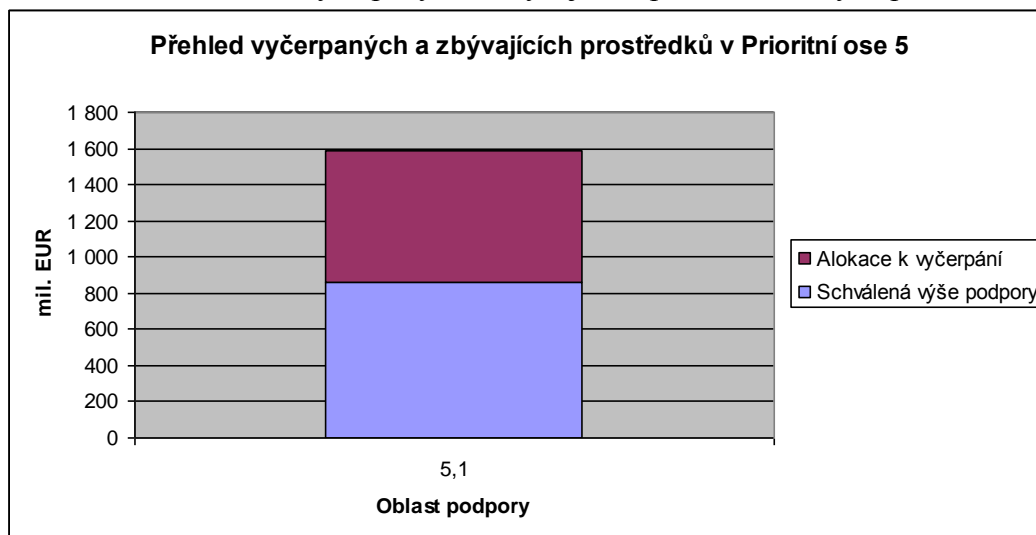
Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>.

U této osy můžeme konstatovat, že i zde byla alokace prostředků pro tento titul nastavena správně. Je vysoký předpoklad, že všechny prostředky budou dočerpány a pravděpodobně pokryjí všechny podané žádosti.

Žadatelé o prostředky z této osy mají velikou šanci se svojí žádostí uspět, proto by neměli realizaci svého záměru odkládat na další dotační období. Je zde riziko, že případné

větší oživení ekonomiky v budoucnu bude spojeno s růstem počtu žádostí o podporu z této oblasti.

Obrázek č. 6 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 5

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW:
 < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/> >.

4.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

V tabulce č. 15 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny.

Tabulka č. 15 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 6 k 13. 4. 2011

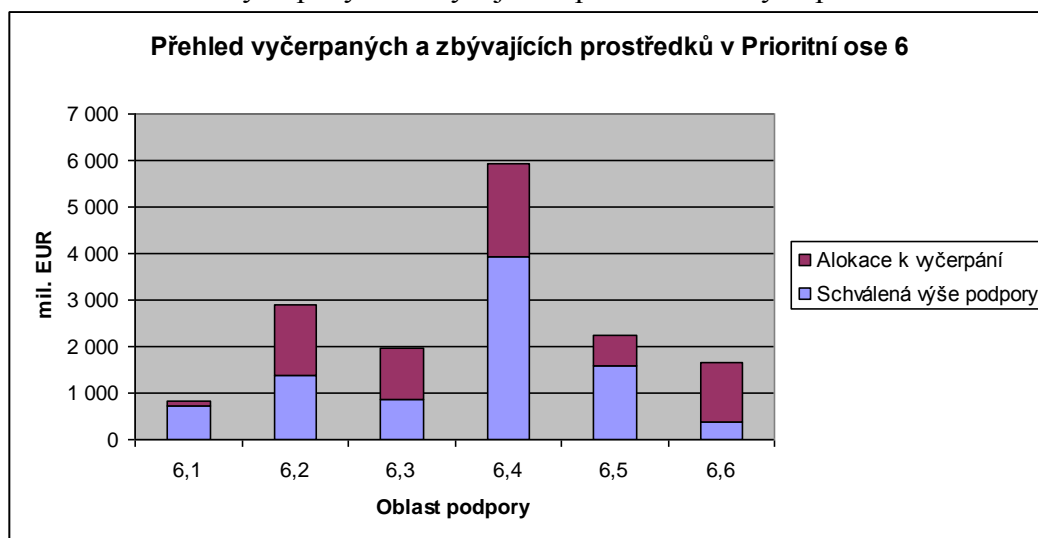
Prioritní osa 6	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
6.1 - Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	735 437 075	653 402 926	88,85
6.2 - Podpora biodiverzity	2 798 666 435	1 268 204 159	45,31
6.3 - Obnova krajinných struktur	1 914 378 035	800 861 043	41,83
6.4 - Optimalizace vodního režimu krajiny	5 573 440 215	3 569 010 275	64,04
6.5 - Podpora regenerace urbanizované krajiny	2 141 229 254	1 499 748 448	70,04
6.6 - Prevence sesuvů a skalních řícení	1 618 989 939	356 095 685	21,99
Celkem	14 782 140 953	8 147 322 536	55,12

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW:
 < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/> >.

Z přehledu aktuálního čerpání alokovaných prostředků z prioritní osy 6 k 13. 4. 2011 (uvedené v tabulce č. 14) je vidět, že alokace pro jednotlivé tituly byla určena poměrně dobře. I když se na první pohled zdá, že u titulu 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000 se bude prostředků nedostávat, pravděpodobně tomu tak nebude. Vyšší čerpání u tohoto titulu bylo zapříčiněno vyhlásováním relativně velkého počtu nových území Natura 2000. V současnosti je z tohoto titulu žádáno pouze na péče o vyhlášená území, ne na vyhlásování nových území Natura 2000. Pokud se objeví nutnost doplnit alokované prostředky u titulu 6.1, navrhovala bych přesunout část prostředků z titulu 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, který bude vyčerpán cca z 50 %. Na základě čerpání prostředků k 13. 4. 2011 lze předpokládat bezproblémové vyčerpání všech alokovaných prostředků u titulů 6.2 – Podpora biodiverzity, 6.3 – Obnova krajinných struktur, 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny a 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny.

Žadatelé o dotaci z prostředků prioritní osy 6, kromě titulu 6.1, mají velkou šanci se svými žádostmi uspět a realizovat své projekty ještě v tomto dotačním období.

Obrázek č. 7 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 6

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/> >.

4.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury

V tabulce č. 16 je zpracován přehled o čerpání prostředků z Prioritní osy 7 – Rozvoj infrastruktury.

Tabulka č. 16 – Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 7 k 13. 4. 2011

Prioritní osa 7	Celková alokace FS (Kč)	Schválená podpora (Kč)	Podíl podpořených projektů na alokaci (%)
7.1 - Rozvoj infrastruktury pro realizace environmentálních programů	1 044 245 513	927 707 107	88,84

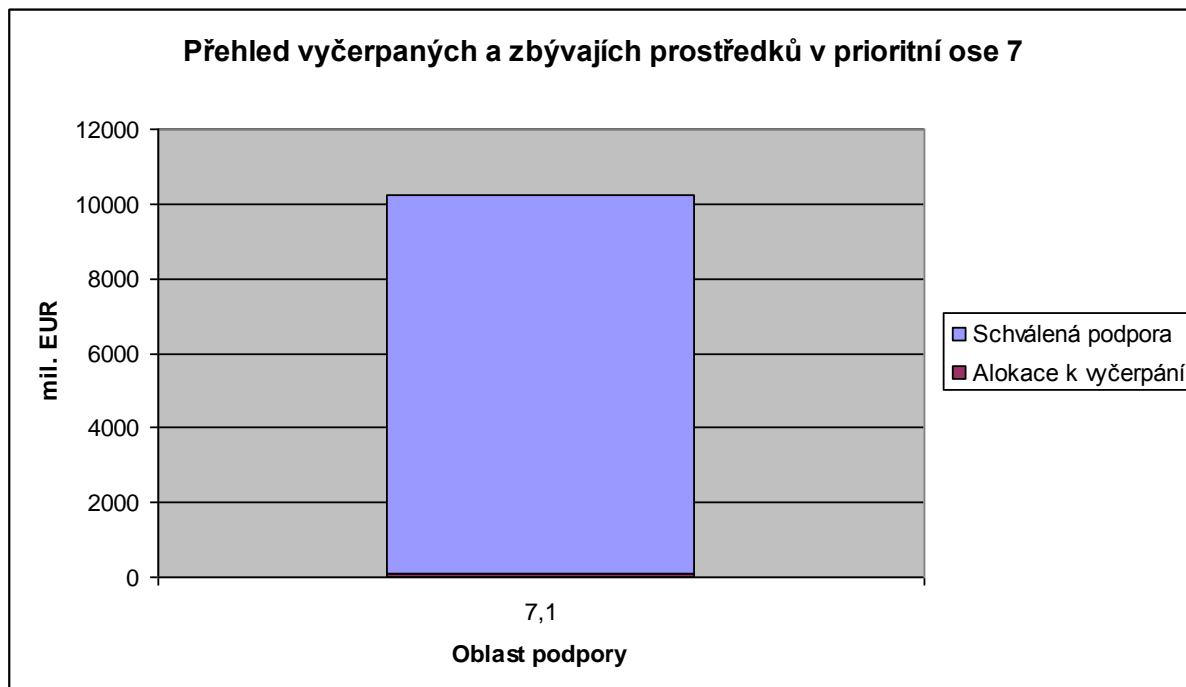
Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>>.

Při zhodnocení čerpání prostředků z osy 7, titul 7.1 - Rozvoj infrastruktury pro realizace environmentálních programů, je zřejmé, že počet žádostí o dotaci v tomto dotačním období překročí možnosti titulu k uspokojení všech žadatelů. Řešením by mohlo být přesunutí části prostředků z jiné osy, kde hrozí jejich nedočerpání. Pokud bude tento dotační titul zachován i v příštím dotačním období, mělo by se zvážit navýšení alokace prostředků na tento titul, neboť se předpokládá navýšení počtu žádostí o dotaci (především ze strany obcí a svazků obcí) na budování naučných stezek a informačních center zaměřených na ochranu životního prostředí.

Žadatelé o dotaci z titulu 7.1- Rozvoj infrastruktury pro realizace environmentálních programů mají již poměrně malou šanci, že se svojí žádostí uspějí. Ale na druhou stranu je nutno připustit, že převis žádostí o dotaci zabezpečí to, že budou podpořeny opravdu jen kvalitní projekty. Každá osa a každé opatření má svá bodovací kritéria, kde se podle přesných pravidel ohodnotí bodově každý podaný projekt. Výše dosažených bodů rozhoduje v každém vyhlášeném kole o tom, zda bude žádost úspěšná či nikoliv. Proto je nutno u projektů, kde se předpokládá vysoký počet žádostí, provést jejich uzpůsobení tak, aby bylo dosaženo co nejvyššího počtu bodů. Zde bych doporučila žadatelům, aby zpracování projektů věnovali opravdu velkou pozornost, neboť o úspěchu jejich projektu může rozhodnout každý bod.

V následujícím grafu (obrázek č. 8) je zpracován přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v Prioritní ose 7 – Rozvoj infrastruktury.

Obrázek č. 8 – Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 7.

Zdroj dat: Operační program Životní prostředí. [online]. Praha. Dostupný na WWW:
 < <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/> >.

Pokud budeme hodnotit současný stav čerpání prostředků v rámci prioritních os 1 až 7 dle stavu jejich čerpání k 13. 4. 2011, lze konstatovat, že u většiny titulů byla nastavena alokace prostředků pro dané dotační období 2007 – 2013 správná. U některých titulů však průběh čerpání prostředků k 13. 4. 2011 nevytváří předpoklady k vyčerpání všech na nich alokovaných prostředků. Zde bude třeba provést přesuny alokovaných prostředků mezi jednotlivými tituly tak, aby bylo zajištěno jejich dočerpání. Odchytky v čerpání jednotlivých titulů by měly být zohledněny při sestavování rozpočtu fondu pro další dotační období.

Závěr

Předmětem této bakalářské práce bylo zpracovat a zhodnotit možnosti financování ochrany životního prostředí s pomocí prostředků z evropských fondů. Konkrétně se práce zaměřila na analýzu a zhodnocení financování z Operačního programu Životní prostředí. Nejdříve bylo nutné seznámit čtenáře s evropskou politikou ochrany životního prostředí. To bylo provedeno v kapitole č. 1 – Evropská politika ochrany životního prostředí. V této kapitole byly definovány mezinárodní smlouvy a úmluvy, jejichž podmínky se Česká republika zavázala dodržovat.

K plnění těchto stanovených podmínek je zapotřebí značný obnos finančních prostředků. Kapitola č. 2 – Analýza možností financování obsahuje informace, z jakých zdrojů lze tyto finanční prostředky získat. Vzhledem k obsáhlosti tématu je i tato kapitola teoretická. Jsou zde informace o evropských fondech (Fond soudržnosti a strukturální fondy), ale i o národních zdrojích, které hrají ve financování ochrany životního prostředí určitou roli. V kapitole č. 3 – Operační program Životní prostředí se čtenář seznámí se zaměřením jednotlivých prioritních os tohoto programu. V této kapitole je zpracován přehled alokovaných prostředků na jednotlivé prioritní osy programu, čtenář se dočte o typech podporovaných projektů a výši podpory u jednotlivých projektů. V kapitole č. 4 – Zhodnocení čerpání finančních prostředků EU do oblasti ŽP a návrhy možných zlepšení je zhodnoceno čerpání z Operačního programu Životní prostředí k 13. 4. 2011, tzn., jaké prostředky byly celkově alokovány na jednotlivé prioritní osy a kolik prostředků je již k danému datu vyčerpáno. Na základě těchto údajů je navržena možnost přesunu prostředků mezi jednotlivými osami tak, aby bylo zabezpečeno vyčerpání všech alokovaných prostředků pro období 2007 – 2013.

Bakalářskou práci mohou využít případní žadatelé o dotaci na projekty spadající do oblasti životního prostředí. Podává jim ucelený přehled o jednotlivých osách patřících pod Operační program Životní prostředí. Nabízí jim možnost učinit si přehled o podporovaných typech projektů a výši podpory u jednotlivých projektů. Žadatel z připojených grafů ve 4. kapitole (na základě konkrétní výše čerpání alokovaných prostředků k 13. 4. 2011) může lépe zvážit, jak velkou šanci má jeho projekt na úspěch, neboť pokud jsou prostředky téměř vyčerpány, je pro něj výhodnější posečkat s žádostí na další dotační období po roce 2013.

Použitá literatura

- [1] KRUŽÍKOVÁ, Eva. *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 1997. ISBN 80-902168-2-X.
- [2] SEVERA, Michal a kolektiv. *Finanční zdroje na ochranu přírody a krajiny*. [online]. 2007. Dostupný z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/393/informace-nejen-pro-siropou-verejnost/>>.
- [3] *Operační program životní prostředí*. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/181/prehledy-financni-podpory-a-podporených-projektu/>>.
- [4] *Ministerstvo životního prostředí*. [online]. Praha. [cit. 2011-04-27]. Dostupný na WWW: <http://mzp.cz/cz/mezinarodni_smlouvy/>.
- [5] *Dotace – Ministerstvo zemědělství*. [online]. Praha. [cit. 2011-05-12]. Dostupný na WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi/programove-dokumenty/>>.
- [6] *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky – Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu*. [online]. Praha. [cit. 2011-05-13]. Dostupný na WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/prehled-programu.html>>.
- [7] *Fondy Evropské unie*. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.
- [8] *Cenia – Česká informační agentura životního prostředí*. [online]. Praha. Dostupný na WWW: <http://www.cenia.cz/_C12571B20041F1F4.nsf/index.html>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Finanční plán Operačního programu Životní prostředí	26
Tabulka č. 2: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 1 (období 2007 – 2013).....	28
Tabulka č. 3: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 2 (období 2007 – 2013).....	29
Tabulka č. 4: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 3 (období 2007 – 2013).....	30
Tabulka č. 5: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 4 (období 2007 – 2013).....	31
Tabulka č. 6: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 5 (období 2007 – 2013).....	32
Tabulka č. 7: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 6 (období 2007 – 2013).....	33
Tabulka č. 8: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 7 (období 2007 – 2013).....	35
Tabulka č. 9: Alokace finančních prostředků pro Prioritní osu 8 (období 2007 – 2013).....	36
Tabulka č. 10: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 1 k 13. 4. 2011	37
Tabulka č. 11: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 2 k 13. 4. 2011	39
Tabulka č. 12: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 3 k 13. 4. 2011	41
Tabulka č. 13: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 4 k 13. 4. 2011	43
Tabulka č. 14: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 5 k 13. 4. 2011	44
Tabulka č. 15: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 6 k 13. 4. 2011	45
Tabulka č. 16: Přehled aktuálního čerpání prostředků z PO 7 k 13. 4. 2011	47

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Podíl alokace finančních prostředků do jednotlivých prioritních os v OPŽP	27
Obrázek č. 2: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 1	39
Obrázek č. 3: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 2	41
Obrázek č. 4: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 3	42
Obrázek č. 5: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 4	44
Obrázek č. 6: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 5	45
Obrázek č. 7: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 6	46
Obrázek č. 8: Přehled vyčerpaných a zbývajících prostředků k vyčerpání v PO 7	48

Seznam zkratek

AEWA	African-Eurasian Waterbird Agreement
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
EU	Evropská unie
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
EUROBATS	The Agreement on the Conservation of Populations of European Bats
FS	Fond soudržnosti
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
PO	Prioritní osa
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SR	Státní rozpočet